

حقوق کیفری اقتصادی

پولشویی

مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و نظام حقوقی ایران

دکتر اصغر عباسی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
بخش اول - کلیات	۱۹
فصل اول: مفهوم پول شویی و پیشینه آن	۲۰
گفتار اول: مفهوم پول شویی	۲۰
مبحث اول: دیدگاه حقوق دانان داخلی و خارجی	۲۲
بند اول: حقوق دانان و محققین داخلی	۲۲
بند دوم: حقوق دانان و صاحب نظران خارجی	۲۶
مبحث دوم: حقوق تطبیقی	۲۸
مبحث سوم: اسناد بین المللی	۳۲
مبحث چهارم: مقررات و مصوبات داخلی	۳۷
گفتار دوم: پیشینه تاریخی	۳۹
مبحث اول: خاستگاه پول شویی	۳۹
مبحث دوم: پیشینه اقدامات تقنینی	۴۴
فصل دوم: میزان پول شویی، شیوه‌ها، اهداف و پیامدهای آن	۵۱
گفتار اول: میزان پول شویی	۵۱
گفتار دوم: شیوه‌های پول شویی	۵۸
مبحث اول: مراحل پول شویی	۵۸
بند اول: مرحله جایابی یا استقرار	۵۹
بند دوم: مرحله لایه گذاری	۶۲
بند سوم: مرحله ادغام یا یکپارچه سازی	۶۴
مبحث دوم: ابزارها و فنون پول شویی	۶۶
بند اول: پول شویی از طریق سیستم بانکی	۶۸
الف) تصفیه پول	۶۹

۶ □ مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و نظام حقوقی ایران

- ب) اسمورفینگ ۷۰
- ج) نمایندگی ۷۱
- د) معاملات کلان از طریق خویشاوندان ۷۱
- ه) نقل و انتقالات الکترونیکی ۷۲
- و) معاملات ارزی ۷۴
- ز) استفاده از بانک‌های کارگزار ۷۵
- ح) درخواست وام ۷۵
- ط) افتتاح حساب با هویت مجعول ۷۶
- ی) خردسازی ۷۷
- بند دوم: پول‌شویی در خارج از سیستم بانکی ۷۸
- الف) قاچاق پول ۷۸
- ب) استفاده از سیستم حواله ۷۹
- ج) تاسیس یا استفاده از مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه ۸۱
- د) استفاده از کازینوها ۸۱
- ه) بهره‌برداری از بازار کالاهای لوکس و گرانتیمنت ۸۲
- و) پول‌شویی از طریق مشاوران حرفه‌ای ۸۳
- ز) صورتحساب‌های جعلی ۸۵
- ح) پول‌شویی از طریق «مناطق آزاد تجاری» ۸۶
- ط) اختلاط اموال ۸۷
- ی) پول‌شویی از طریق «بهشت‌های مالیاتی» ۸۷
- گفتار سوم: اهداف و پیامدهای پول‌شویی ۹۱
- مبحث اول: اهداف پول‌شویی ۹۱
- الف) احتراز از شناسایی توقیف، و مصادره و جوه آلوده ۹۲
- ب) تأمین مالی اعمال مجرمانه بعدی ۹۴
- ج) مکتوم داشتن و سرپوش نهادن بر جرم اصلی ۹۵
- مبحث دوم: عوارض و پیامدهای منفی پول‌شویی ۹۷
- بند اول: آثار و پیامدهای اقتصادی ۹۷

فهرست مطالب □ ۷

۹۷.....	الف) اخلال و بی‌ثباتی در اقتصاد.....
۹۹.....	ب) تضعیف بخش خصوصی.....
۹۹.....	ج) کاهش درآمد دولت.....
۱۰۱.....	د) کاهش کنترل دولت بر سیاست‌های اقتصادی.....
۱۰۱.....	ه) تخریب فرآیند خصوصی‌سازی.....
۱۰۲.....	بند دوم: آثار و پیامدهای سیاسی و اجتماعی.....
۱۰۷.....	فصل سوم: جرم‌انگاری پول‌شویی، اوصاف این جرم و ارتباط آن با تروریسم.....
۱۰۷.....	گفتار اول: جرم‌انگاری پول‌شویی.....
۱۰۸.....	مبحث اول: جرم‌انگاری پول‌شویی در اسناد بین‌المللی و حقوق داخلی.....
۱۰۸.....	بند اول: اسناد بین‌المللی.....
۱۱۴.....	بند دوم: حقوق داخلی.....
۱۱۷.....	مبحث دوم: قلمرو جرائم اصلی و مقدم بر پول‌شویی.....
۱۳۲.....	گفتار دوم: اوصاف جرم پول‌شویی.....
۱۳۲.....	مبحث اول: اوصاف جرم‌شناختی.....
۱۳۲.....	بند اول: سازمان یافته بودن.....
۱۳۸.....	بند دوم: جرم یقه‌سفیدها.....
۱۴۰.....	بند سوم: جرم بدون قربانی.....
۱۴۳.....	مبحث دوم: اوصاف حقوقی.....
۱۴۳.....	بند اول: جرم فراملی.....
۱۴۶.....	بند دوم: جایگاه جرم پول‌شویی در طبقه‌بندی جرائم.....
۱۴۸.....	گفتار سوم: رابطه بین پول‌شویی و تروریسم.....
۱۵۰.....	مبحث اول: تعریف تروریسم و تأمین مالی آن.....
۱۵۰.....	بند اول: تعریف تروریسم.....
۱۵۱.....	بند دوم: تعریف تأمین مالی تروریسم.....
۱۵۳.....	مبحث دوم: ارتباط بین پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم.....

۸ □ مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و نظام حقوقی ایران

- بخش دوم - مساعی بین‌المللی در زمینه مبارزه با پول‌شویی..... ۱۵۹
- فصل اول: سازمان ملل متحد..... ۱۶۶
- گفتار اول: اداره جرم و مواد مخدر سازمان ملل (UNODC)..... ۱۶۷
- مبحث اول: اصول و قواعد حداقلی مصوب سال ۲۰۰۰ میلادی..... ۱۷۱
- مبحث دوم: تدوین قانون نمونه در مورد مبارزه با پول‌شویی..... ۱۷۲
- گفتار دوم: شورای اقتصادی و اجتماعی - شورای امنیت..... ۱۷۶
- مبحث اول: شورای اقتصادی و اجتماعی (ECOSOC)..... ۱۷۶
- مبحث دوم: شورای امنیت..... ۱۷۸
- گفتار سوم: مجمع عمومی سازمان ملل و اقدامات آن..... ۱۸۲
- مبحث اول: اعلامیه سیاسی و طرح عملی علیه جرم سازمان یافته فراملی..... ۱۸۳
- مبحث دوم: اعلامیه سیاسی و طرح عملی علیه پول‌شویی..... ۱۸۶
- گفتار چهارم: کنوانسیون‌های بین‌المللی..... ۱۸۹
- مبحث اول: کنوانسیون وین..... ۱۸۹
- مبحث دوم: کنوانسیون پالرمو..... ۱۹۵
- مبحث سوم: کنوانسیون مبارزه با فساد مالی (کنوانسیون مریدا)..... ۲۰۲
- مبحث چهارم: کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم..... ۲۰۷
- فصل دوم: گروه ضربت اقدام مالی علیه پول‌شویی..... ۲۱۰
- گفتار اول: پیشینه و ساختار فتنف..... ۲۱۰
- دسته اول: نهادهای منطقه‌ای شبه‌فتنف..... ۲۱۳
- دسته دوم: سایر سازمان‌های بین‌المللی..... ۲۱۴
- گفتار دوم: عملکرد و نقش فتنف در مبارزه با پول‌شویی..... ۲۱۵
- بند اول: توصیه‌های چهل‌گانه سال ۱۹۹۰..... ۲۲۱
- الف - چارچوب کلی..... ۲۲۱
- ب - تقویت سیستم حقوقی ملی به‌منظور مبارزه با پول‌شویی..... ۲۲۲
- ج - ارتقاء نقش سیستم مالی در مبارزه با پول‌شویی..... ۲۲۲
- د- تقویت همکاری‌های بین‌المللی..... ۲۲۳
- بند دوم: توصیه‌های چهل‌گانه سال ۱۹۹۶..... ۲۲۳

فهرست مطالب □ ۹

- بند سوم: توصیه‌های ویژه فتنف در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم..... ۲۲۵
- بند چهارم: توصیه‌های چهل‌گانه سال ۲۰۰۳ میلادی..... ۲۲۷
- الف) سیستم‌های حقوقی..... ۲۲۸
- ب) تدابیر پیشگیری از پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در مؤسسات مالی و غیرمالی مربوطه..... ۲۲۸
- ج) انجام اقدامات اساسی در هر کشور برای مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم..... ۲۲۹
- د - همکاری بین‌المللی..... ۲۳۰
- مبحث دوم: نظارت بر اجرای توصیه‌های چهل‌گانه..... ۲۳۱
- بند اول: نظارت بر کشورهای عضو..... ۲۳۲
- بند دوم: نظارت فتنف بر کشورهای غیرعضو..... ۲۳۴
- فصل سوم: سایر سازمان‌ها و نهادهای فرامنطقه‌ای..... ۲۳۸
- گفتار اول: سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با امور بانکی..... ۲۳۹
- مبحث اول: کمیته باسل در مورد نظارت بانکی..... ۲۳۹
- بند اول: بیانیه اصول باسل..... ۲۴۱
- الف - قاعده «مشتري خود را بشناس»..... ۲۴۲
- ب - پیروی از قوانین..... ۲۴۲
- ج - همکاری با نمایندگان مجری قانون..... ۲۴۳
- د - پیروی از مقررات پیش‌بینی شده در بیانیه اصول..... ۲۴۳
- بند دوم: اصول اساسی برای نظارت مؤثر بر بانکها..... ۲۴۴
- بند سوم: هوشیاری لازم در مورد مشتری..... ۲۴۵
- مبحث دوم: گروه بانکی ولفسبرگ..... ۲۴۶
- مبحث سوم: صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی..... ۲۴۸
- بند اول: افزایش سطح آگاهی..... ۲۵۰
- بند دوم: رایاه معاضدت فنی به کشورها..... ۲۵۱
- بند سوم: سازماندهی کنفرانسهای آموزشی..... ۲۵۱
- مبحث چهارم: گروه ناظرین بانکی دور از ساحل (OGBS)..... ۲۵۲

۱۰ □ مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و نظام حقوقی ایران

- گفتار دوم: گروه آگمنت و اینترپل ۲۵۴
- مبحث اول: گروه آگمنت (Egmont Group) ۲۵۵
- مبحث دوم: اینترپل (Interpol) ۲۶۱
- فصل چهارم: همکاری منطقه‌ای در مبارزه با پولشویی ۲۶۷
- گفتار اول: نهادهای منطقه‌ای شبه فشف ۲۶۸
- مبحث اول: گروه ضربت اقدام مالی کشورهای حوزه دریای کارائیب (CFATF) ۲۶۸
- بند اول: توصیه‌های نوزده‌گانه اروپا (ژوئن سال ۱۹۹۰ میلادی) ۲۷۰
- بند دوم: اعلامیه کینگستون در مورد پولشویی (نوامبر ۱۹۹۲) ۲۷۳
- مبحث دوم: گروه آسیا - پسفیک در مورد پولشویی (APG) ۲۷۴
- مبحث سوم: سایر نهادهای منطقه‌ای شبه‌فشف ۲۷۸
- بند اول: گروه ضربت اقدام مالی علیه پولشویی در آمریکای جنوبی (GAFISUD) ۲۷۸
- بند دوم: گروه مبارزه با پولشویی آفریقای جنوبی و شرقی (ESAAMLG) ۲۸۰
- بند سوم: گروه اقدام بین‌حکومتی علیه پولشویی (GIABA) ۲۸۲
- بند چهارم: کمیته مانیوال شورای اروپا ۲۸۲
- بند پنجم: گروه ضربت اقدام مالی کشورهای آفریقای شمالی و خاورمیانه (MENAFATF) ۲۸۴
- بند ششم: گروه اوراسیا (اروپا - آسیایی) در مورد مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم (EAG) ۲۸۵
- گفتار دوم: مساعی و اقدامات معموله در سطح قاره اروپا ۲۸۵
- مبحث اول: کنوانسیون استراسبورگ ۲۸۸
- مبحث دوم: دستورالعمل اتحادیه اروپا ۲۹۳
- گفتار سوم: سازمان دولت‌های آمریکایی (OAS) و اقدامات معموله پیرامون مبارزه با پولشویی ۳۰۱
- بخش سوم - بایسته‌های مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و حقوق ایران ۳۰۹
- فصل اول: اقدامات پیشگیرانه در مورد پولشویی ۳۱۰

فهرست مطالب □ ۱۱

گفتار اول: احراز هویت مشتری.....	۳۱۳
مبحث اول: نگهداری سوابق.....	۳۱۹
مبحث دوم: دسترسی مقامات ذیصلاح به سوابق مربوطه.....	۳۲۲
مبحث سوم: خودداری از انجام معامله.....	۳۲۳
گفتار دوم: کنترل نقل و انتقالات وجوه.....	۳۲۵
گفتار سوم: تدارک برنامه‌های آموزشی.....	۳۲۹
فصل دوم: راهکارهای شناسایی و کشف پولشویی و تسهیل اثبات آن.....	۳۳۳
گفتار اول: گزارش‌دهی اجباری.....	۳۳۳
مبحث اول: گزارش معاملات کلان.....	۳۳۴
مبحث دوم: گزارش عملیات مشکوک.....	۳۳۷
بند اول: زمان گزارش‌دهی.....	۳۴۲
بند دوم: معافیت از مسئولیت.....	۳۴۴
مبحث سوم: ممنوعیت اطلاع‌رسانی نهانی.....	۳۴۶
مبحث چهارم: تعدیل رازداری بانکی یا حرفه‌ای.....	۳۴۸
گفتار دوم: تاسیس نهاد مبارزه با پولشویی.....	۳۵۳
گفتار سوم: فنون تحقیقاتی ویژه.....	۳۶۱
مبحث اول: حمل و تحویل تحت نظارت.....	۳۶۲
مبحث دوم: استفاده از مخبرین و عملیات سری.....	۳۶۹
گفتار چهارم: تسهیل اثبات پولشویی.....	۳۷۴
مبحث اول: معکوس نمودن بار اثبات دلیل از منظر حقوق تطبیقی.....	۳۷۹
مبحث دوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در اسناد بین‌المللی.....	۳۸۲
مبحث سوم: معکوس کردن بار اثبات دلیل در حقوق کیفری ایران.....	۳۸۷
فصل سوم: ضمانت اجراها و همکاری بین‌المللی.....	۳۹۲
گفتار اول: ضمانت اجراها.....	۳۹۲
مبحث اول: رهنمودهای کلی.....	۳۹۳
مبحث دوم: مصادره اموال.....	۴۰۱
بند اول: مفهوم مصادره و اصطلاحات مشابه.....	۴۰۴

۱۲ □ مبارزه با پولشویی در اسناد بین‌المللی و نظام حقوقی ایران

- بند دوم: مصادره اموال در اسناد بین‌المللی ۴۰۷
- الف) مدل‌های مختلف مصادره اموال ۴۰۸
- ب) اموال مشمول مصادره ۴۱۰
- ج) حفظ حقوق اشخاص ثالث ۴۱۷
- د) استفاده و مصرف اموال مصادره شده ۴۱۹
- بند سوم: مصادره اموال در سیستم حقوقی ایران ۴۲۲
- الف) مصادره درآمدهای ناشی از جرم ۴۲۲
- ب) ضبط آلات و وسایل ارتکاب جرم ۴۲۳
- گفتار دوم: همکاری قضایی بین‌المللی ۴۲۵
- مبحث اول: همکاری بین‌المللی در مصادره ۴۲۹
- مبحث دوم: استرداد و انتقال محکومین ۴۳۶
- بند اول: استرداد متهمین و مجرمین ۴۳۶
- بند دوم: انتقال محکومین ۴۴۴
- مبحث سوم: نیابت قضایی و انتقال دادرسی ۴۴۹
- نتیجه‌گیری و پیشنهادها** ۴۵۵
- فهرست منابع و مآخذ ۴۶۱
- الف - منابع فارسی ۴۶۱
- ۱- کتابها ۴۶۱
- ۲- مقالات ۴۶۳
- ۳- پایان‌نامه‌ها ۴۶۷
- ۴ - تقریرات و گزارشات ۴۶۸
- ۵ - قوانین و مقررات ۴۶۹
- ب: منابع عربی ۴۶۹
- ۱- کتب و مقالات ۴۶۹
- ۲- قوانین ۴۷۰
- ج: منابع انگلیسی ۴۷۰